

Datum

Regionkontoret
Centrum för hälso- och sjukvårdsutveckling
Kompetenscentrum för hälsa
Mats Hellstrand

2017-02-08

Sammanfattning, Utvärdering av Hälsocenter Västmanland

---

1 INLEDNING

Sammanfattning av två rapporter:

1. Utvärdering och dokumentation av fyra Hälsocenter i Västmanland
Bengt Starrin/Lena Steffner Starrin
2. Kostnadseffektivitet av Hälsocenters verksamhet Region Västmanland
Inna Feldman

Uppdrag

I oktober 2015 uppdrogs åt Bengt Starrin att utföra en extern utvärdering av hälsocenterverksamheten i Västmanland. Uppdraget formulerades enligt följande: "Syftet att utvärdera hälsocenterverksamheten i relation till det uppdrag och den metodik som verksamheten utgår från."

"Utvärderingen ska genomföras med forskningsmetodik som kombinerar kvalitativ och kvantitativ metod.

Studien ska belysa deltagande ur ett socioekonomiskt perspektiv.

Studien ska belysa värde och effekter ur ett socioekonomiskt perspektiv.

Då stress och vikt är de vanligaste orsakerna till deltagande ska studien belysa värde och effekter för dessa grupper av deltagare."

I oktober 2016 uppdrogs åt Inna Feldman att genomföra en hälsoekonomisk analys.

"Syftet med hälsoekonomisk utvärdering är att undersöka om HC verksamhet är kostnadseffektiv, dvs hälsovinst står i proportion till satsade resurser. "

Denna sammanfattning beskriver huvudresultaten av dessa två utvärderingar. Rapporterna biläggs i sin helhet.

---

2 UTVÄRDERING OCH DOKUMENTATION AV FYRA HÄLSOCENTER I VÄSTMANLAND

Rapporten belyser följande frågor:

1. Bidrar Hälsocenter till att förbättra hälsa och välbefinnande?
2. Bidrar Hälsocenter till förändrade levnadsvanor?
3. När Hälsocenter socio-ekonomiskt utsatta grupper med sin verksamhet och bidrar verksamheten till att minska ojämlikheten i hälsa i befolkningen?

Primärdata består av en uppföljningsenkät, observationer av gruppaktiviteter, fokusgruppintervjuer, personliga intervjuer och dokumentation av vad media skrivit om verksamheten vid de fyra Hälsocentren.

I slutet av april 2016 skickades en enkät ut till en grupp kvinnor och män som deltagit i verksamheten vid Hälsocenter under perioden januari 2014 till och med juni 2015. Uppföljningstiden var 5-25 månader, med ett genomsnitt på 12 månader. De har

Datum

Regionkontoret
Centrum för hälso- och sjukvårdsutveckling
Kompetenscentrum för hälsa
Mats Hellstrand

2017-02-08

Sammanfattning, Utvärdering av Hälsocenter Västmanland

besvarat en inskrivningsenkät samt deltagit i minst två aktiviteter och/eller ett hälsosamtal och minst en så kallad "prova-på" aktivitet.

Efter två påminnelser inkom det 80 svar från män (46% deltagande) och 120 från kvinnor (53% deltagande). Bortfallsanalysen (sid 17-21) visar en överrepresentation av högutbildade och äldre. Författarna bedömer att bortfallet ej inverkar "på ett sådant sätt att det skulle ge en missvisande bild av de eventuella hälsovinster som deltagandet i verksamheten vid Hälsocenter kan innebära".

Enkäten innehöll ett antal frågor om hälsa och levnadsvanor som var likalydande med de frågor som besvarats vid inskrivning och även utskrivning från hälsocenter. Enkätstudien visar i dessa likalydande frågor betydande och signifikanta förbättringar mellan inskrivning och 12-månadersuppföljning vad gäller allmän hälsa, sömn och stress. Detsamma gäller för fysisk aktivitet och kost (sid 39-68).

Deltagarna har vid uppföljning även fått besvara ett antal frågor om hälsa och välbefinnande där de ombeds att jämföra hur det vara strax innan de började på Hälsocenter med hur det är nu för tiden. Mönstret bekräftar resultaten i de likalydande frågorna. Cirka två av tre uppger att den psykiska hälsan blivit bättre och att de är mer tillfreds med sitt liv. Vad gäller den fysiska hälsan skiljer sig kvinnor och män åt. Det är en betydligt större andel män som uppger förbättringar (72 procent) än vad kvinnor gör (54 procent). Fyra av fem män och tre av fyra kvinnor uppger förbättringar i minst en av de tre (bättre psykisk hälsa, bättre fysisk hälsa, mer tillfreds med sitt liv).

Författarna beskriver den lösningsfokuserade metodiken som en möjlig förklaring till den värdighet och självkänsla som många intervjuade deltagare upplever.

Författarna besvarar de inledande frågorna på följande sätt:

1. Vid en sammanvägning av resultaten syns förbättringar vad gäller andel som vid 12-månadersuppföljning bedömer sin allmänna hälsa, sin sömn och sin stress som bättre än vid inskrivning.
2. Fysisk aktivitet och förbättrad kost har ökat hos en betydande andel vid 12-månadersuppföljningen.
3. Då 30-35% av deltagarna i hälsocenter vid inskrivningen var arbetslösa, sjukskrivna eller hade "förtidspension", jämfört med ca 10 % i befolkningen, bedömer författarna att verksamheten kan ha bidragit till att utjämna hälsoklyftorna även om hälsogapet mellan de deltagande grupperna inte har minskat.

---

3 KOSTNADSEFFEKTIVITET AV HÄLSOCENTERS VERKSAMHET REGION VÄSTMANLAND

Den utförda studien är en hälsoekonomisk analys av Hälsocenters verksamhet, Region Västmanland. Analysen bygger på en enkätstudie "Uppföljning av hälsocenter (HC)", 2016.

Datum

Regionkontoret
Centrum för hälso- och sjukvårdsutveckling
Kompetenscentrum för hälsa
Mats Hellstrand

2017-02-08

Sammanfattning, Utvärdering av Hälsocenter Västmanland

Kostnadsnyttoanalys (cost-utility analysis, CUA) utförs med en tidshorisont på i genomsnitt 12 månader.

HC-kostnader i form av personaltid per deltagare har beräknats och hälsovinster (mätt i kvalitetsjusterade levnadsår, QALY) uppskattats.

Kostnadseffektivitetskvot beräknas som 19 285 SEK/QALY som enligt Socialstyrelsens rekommendation (med gräns 500 000 SEK/QALY) betraktas som låg och detta innebär att verksamheten är kostnadseffektiv.

Känslighetsanalyser visar att kostnadseffektivitetskvot kan öka till 140 450 SEK/QALY vid beräkning på hel driftsbudget för HC, och sannolikhet att verksamheten är kostnadseffektiv är ca 75 %.

Analysen har en del begränsningar bland annat saknas en kontrollgrupp för att säkerställa verksamhetens effektivitet. Analysen tyder på att HC-verksamheten är kostnadseffektiv.

Om hälsoeffekter i någon mån kvarstår även efter 12 månader ökar kostnadseffektiviteten.